

Uudenmaan liitto
Nylands förbund

Uusi alueidenkäyttölaki tarvitsee kolme korjausta!

Uudenmaan liiton muutosehdotukset
alueidenkäyttölakiin perusteluineen (16.9.2026)

Käsittelyssä olevan lain kolme keskeistä ongelmaa

1. Alueidenkäyttölaki lisää kuntien tehtäviä, byrokratiaa ja kustannuksia tehden sääntelystä jäykkää.
2. Vakaa investointiympäristö menee sekaisin. Kaavoja ja rakentamista koskevien valitusten ja oikeuskäsittelyjen määrä kasvaa.
3. Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen vaikeutuu. Lakiesitys edellyttää kunnilta enemmän selvityksiä ja lisää kustannuksia.

Korjausehdotukset alueidenkäyttölakiin 1/3

”Kuntien tehtäviä ja kustannuksia ei tule lisätä ja säännellä nykyistä jäykemmin.”

ONGELMA	KORJausehdotus	PERUSTELUJA
Kuntien työmäärä, kustannukset ja byrokratia kasvavat	Aloitteiden käsittelijäksi kunta, ei monijäseninen toimielin (HE 90§). Ei kasvateta kuntien selvitystaakkaa (uudet sisältövaatimukset HE 34§, HE 50§ ja vaikutusten arvioinnit HE 78 §)	- Kunnilla ei ole resursseja lisätehtäviin. Sekä tekijöistä että rahasta on pulaa jo nyt. - Kuntien itsemääräämisoikeutta ei saa rajoittaa. Niiden tulee itse voida määritellä, miten prosessinsa järjestävät. Hallintosääntö voi ohjata miten aloitteet kunnassa käsitellään. - Kunnilta ei voi edellyttää nykyistä laajemmin selvityksiä, ja tarkempia vaikutusten arviointeja (”todennäköisesti merkittävät vaikutukset”).
Maakuntakaavan lentokorkeus nousee liian ylös, seudullisesta suunnittelusta ei vastaa enää kukaan.	Maakuntakaavalla säilytetään mahdollisuus seudulliseen suunnitteluun nykyisen lain mukaisesti, ml. yhdyskuntarakenteen ohjaus, ei vain aluerakennetta. (HE 21 §, HE 23§)	- Moni tärkeä teema ei pysähdy kuntarajoihin: energiaverkostojen, ekologisten verkostojen ja liikennejärjestelmän ratkaisut ovat ylikunnallisia ja edellyttävät seudullista otetta. - Kuntien työkuorma kasvaa, kun seudulliset tehtävät siirretään niille. Käytäntö on osoittanut, että kuntien yhteisiä yleiskaavoja ei laadita. - Maakuntakaava on hyvä väline vastata erilaisten alueiden erilaisiin suunnittelutarpeisiin. Yli 70% Suomen pinta-alasta maakuntakaava on ainoa kaava. - Kaupunkiseutujen työssäkäyntialueet ovat monen kunnan muodostamia kokonaisuuksia. Miten niiden toimivuus jatkossa varmistetaan?

Korjausehdotukset alueidenkäyttölakiin 2/3

”Luonnon monimuotoisuuden turvaamisen keinot tulee säilyttää.”

ONGELMA	KORJausehdotus	PERUSTELUJA
Luonnon monimuotoisuuden turvaamiselta viedään keinot	Poistetaan suojelualueita koskevat muutokset (HE AKL 26 §, 37 § ja 58 §) Poistetaan nk. Metsäkorvauspykälä (HE laki kaavojen toteuttamisesta 101 §) Säilytetään maakuntakaavan osalta kohta: ”...viranomaisten on pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista” (nykyinen AKL 32 §).	- Suojelualueet olisivat kaikilla kaavatasoilla voimassa vain neljä vuotta, mikä on liian lyhyt aika suojelun toteutumiselle. - Rinnakkaislain metsäkorvauspykälä estää kuntia kaavoittamasta esim. virkistysalueita tai ekologisia käytäviä, jotka rajoittaisivat metsien käyttöä. Kunnilla ei ole varaa korvauksiin. ➔ Kaavojen sisältövaatimukset mm. luontoa, virkistystä ja terveellistä elinympäristöä koskien eivät täyty, joten kaavat kaatuvat muutoksenhaussa. Luonnontila heikkenee edelleen. - Metsäkorvauspykälän poisto tasapuolista, sillä muut maanomistajiin kohdistuvat rajoitukset korvataan vasta, jos ne katsotaan kohtuuttomiksi (esim. melu). - Viranomaisten edistämisvelvollisuus takaa maanomistajille asianmukaiset korvaukset.
Kaikkien osapuolten oikeusturva ja osallistumismahdollisuudet heikkenevät	Säilytetään järjestelmän selkeys luopumalla poikkeamisten normalisoinnista. Ei rajata valitusoikeutta (HE AKL 114 §).	- Vakaa, ennakoitava toimintaympäristö on kaikkien etu. Sekavoituva järjestelmä heikentää mahdollisuuksia seurata ympäristön muutoksia. - Poikkeaminen on mahdollista jo nykyisin aikana. Järjestelmän säilyttäminen selkeänä turvaa kaikkien osapuolten oikeudet. - Valitusoikeutta asemakaavoista ei tule rajata. Valitusoikeuden selvittäminen tuo ylimääräisen kierroksen lisätyötä hallintotuomioistuimille. Yhdistysten valitusoikeus tulee säilyttää laajana.

Korjausehdotukset alueidenkäyttölakiin 3/3

”Sujuvuuden varmistamiseksi kaavajärjestelmä tulee säilyttää selkeänä.”

ONGELMA	KORJausehdotus	PERUSTELUJA
Puutteelliset siirtymäsäännökset	Säädetään voimassa olevia kaavoja koskien riittävät siirtymäsäännökset ja varataan riittävä siirtymäaika (HE 130 §)	• Vain rikoslaki voi muuttaa oikeusvaikutuksia taannehtivasti. • Voimassa olevien kaavojen tulkinnan muuttaminen luo merkittävää epävarmuutta ja lisää hallintotuomioistuinten työtä. • Riittävä siirtymäaika mahdollistaa kaavojen päivittämisen uuden lain mukaisiksi.
Yksittäisten termien muuttaminen	Luovutaan yksittäisten termien muuttamisesta. (HE 27 §, 78 §)	• Uudet tulkinnat vasta vuosien kuluessa hallinto-oikeuskäsittelyistä. • Hallituksen esityksen mukaan ei ole tarkoitus muuttaa nykytilaa, joten ei ole perusteltua vaihtaa oikeudellisesti vakiintuneita termejä. - maakuntakaava nyt ”on ohjeena” ➔ HE 27 § ”on otettava huomioon” - vaikutusten arvioinnissa nyt ”merkittävät vaikutukset” ➔ HE 78§ ”todennäköiset merkittävät vaikutukset”
Sekavuus, kaavojen merkityksen heikentäminen	Poistetaan poikkeamispäykälät (HE 27 §) Säilytetään eri kaavatasojen tehtävät (HE 21 §, HE 23§)	• Kaavat takaavat investoinneille houkuttelevan pitkän ja vakaan tulevaisuusnäköymän. Tämä on Suomen valtti. • Ylempiasteinen kaava on tarkemman suunnittelun selkänöja. Poikkeamiset luovat epäselvyyttä ja -varmuutta. • Jos poikkeamiset normalisoidaan, kenellä enää on kokonaisuus hallinnassa? Lisää työtä myös hallintotuomioistuimille.

Uusi kaavoitusta koskeva laki tarvitsee kolme korjausta

Eduskunta käsittelee parhaillaan uutta alueidenkäyttölakia, jonka on määrä tulla voimaan vuoden 2027 alusta. Tämä kaavoitusta ohjaava laki määrittää, miten kotien, työpaikkojen, liikenteen, palveluiden ja viheralueiden sijoittamista ja rakentamista suunnitellaan. Laki vaikuttaa suoraan meihin kaikkiin – asukkaisiin, maanomistajiin, kuntiin ja yrityksiin.

UUDISTUKSEN hyvänä tavoitteena on sujuvoittaa kaavoitusta. Nykyisellä lakiesityksellä tätä ei kuitenkaan saavuteta. Päävastoin kuntien kustannukset ja työmäärä kasvavat, oikeusprosessit lisääntyvät ja kaavoitus hidastuu.

Eduskunnalla on vielä mahdollisuus korjata suunta. Esitämme lakiin kolme muutosta.

Kaavajärjestelmä on nykyisin selkeä ja sellaisena se pitää säilyttää. Lakiesitys säilyttää kolmiportaisen kaavajärjestelmän, mutta muuttaa kaavatasojen työnjakoa ja voimassa olevien

kaavojen tulkintaa tehden kokonaisuudesta sekavamman. Tulkinnat joudutaan hakemaan hallinto-oikeuksista. Kustannukset lisääntyvät ja suunnittelun ja investointien ennakointivuus heikkenee.

Kaavoituksen ja eri kaavatasojen roolit on säilytettävä selkeinä, eikä voimassa olevien kaavojen oikeusvaikutuksia pidä muuttaa takautuvasti. Toimivaa ja ennakoitavaa järjestelmää ei kannata muuttaa varsinkaan tavalla, joka lisää epäselvyyttä ja juridisia tulkintakysymyksiä.

KUNTIEN taakkaa ei pidä lisätä. Liikenne, työpaikat ja viher rakenne muodostavat kokonaisuuksia, jotka ylittävät kuntarajat. Lakiesitys siirtää näiden seudullisten teemojen suunnittelua maakuntakaavoituksesta yksittäisten kuntien vastuulle. Samalla kunnille asetetaan muita uusia vaatimuksia.

Kuntien työtä, byrokratiaa ja kustannuksia ei pidä lisätä, sillä pulaa on jo nyt sekä henkilöstöstä että rahasta. Kuntien tehtävien yksityiskohtaisesta sää-

telystä tulee luopua ja säilyttää mahdollisuus ratkaista seudullisia kysymyksiä maakuntakavalla. On myös välttämätöntä poistaa lakiehdotuksesta vaatimus päättää kaavoitusaloitteista ja kaavoituksen yhteistyömenettelyistä monijäsenisessä toimielimessä. Se lisäisi täysin tarpeettomasti kuntien työtä ja hidastaisi merkittävästi hankkeiden etenemistä.

Kuntien työtä, byrokratiaa ja kustannuksia ei pidä lisätä.

Luonnon osalta lakiesitys edellyttää aiempaa vahvemmin monimuotoisuuden huomiointia, mutta samalla heikentää kaavoituksen keinoja tehdä niin. Luonnonsuojelualuevaraukset olisivat voimassa enintään neljä vuotta. Lisäksi metsän käytön

rajoituksia koskeva uusi korvaussäännös rinnakkaislaissa vaikeuttaisi virkistysalueiden, ekologisten yhteyksien ja muiden viheralueiden osoittamista kaavoissa ja lisäisi kuntien selvitys- ja korvausvelvollisuutta.

Luontoa koskevien tavoitteiden ja keinojen tulee olla tasapainossa. Kaavoituksessa tulee voida tukea luonnon monimuotoisuustavoitteita. Metsäkorvauspykälä on poistettava rinnakkaislaista.

TARVITSEMME lain, joka aidosti sujuvoittaa kaavoitusta. Selkeä kaavajärjestelmä, tarkoituksenmukaiset kuntien vastuut ja riittävät keinot turvata luonnon monimuotoisuutta luovat pohjan sujuvalle, ennakoitavalle ja kestäväälle kaavoitukselle. Eduskunnalla on vielä mahdollisuus korjata lakiesitystä. Hyvät tavoitteet ansaitsevat paremman toteutuksen.

Johanna Laisaari
Helsingin kaupungin
apulaispormestari (sd)

Tuija Telén
Uudenmaan maakuntajohtaja

Helsingin
apulaispormestari
Johanna Laisaari ja
Uudenmaan
maakuntajohtaja **Tuija
Telénin** kannanotto
Helsingin Sanomissa
15.9.2026

Linkki kannanottoon

[Uusi kaavoitusta koskeva laki tarvitsee kolme korjausta | HS.fi](#)

YHTEYSHENKILÖ

Mari Siivola

Aluesuunnittelujohtaja

Uudenmaan liitto

SÄHKÖPOSTI

mari.siivola@uudenmaanliitto.fi

PUHELIN

+358 40 559 4119

